

NAJLEPSZY, NAJLEPSZA, NAJLEPSI W SEZONIE 2013/2014

- 1 / *Dziady*, reż. Radosław Rychcik, Teatr Nowy w Poznaniu;
fot. Jakub Wittchen
- 2 / *Wesele*, reż. Marcin Liber, Teatr Polski w Bydgoszczy;
fot. Magda Hueckel
- 3 / *Konstellacje*, reż. Adam Sajnok, Teatr Polonia w Warszawie;
fot. Karolina Wolf
- 4 / *Termopile polskie*, reż. Jan Klata, Teatr Polski we Wrocławiu;
fot. Natalia Kabanow
- 5 / *Rękopis znaleziony w Saragossie*, reż. Paweł Świątek,
Teatr im. Jana Kochanowskiego w Opolu; fot. Bartosz Maz
- 6 / *Kronos*, reż. Krzysztof Garbaczewski, Teatr Polski we Wrocławiu;
fot. Natalia Kabanow

Oceniają:

JACEK CIEŚLAK

[„Rzeczpospolita”, „Teatr”]

ŁUKASZ DREWNIAK

[teatralny.pl]

JACEK KOPCIŃSKI

[„Teatr”]

MARCIN KOŚCIELNIAK

[„Didaskalia”]

JOLANTA KOWALSKA

[teatralny.pl, stała współpracowniczka „Teatru”]

ANETA KYZIOŁ

[„Polityka”]

WOJCIECH MAJCHEREK

[TVP Kultura]

ZBIGNIEW MAJCHROWSKI

[teatralny.pl]

WITOLD MROZEK

[„Gazeta Wyborcza”]

MAŁGORZATA PIEKUTOWA

[współpracowniczka „Teatru” i teatralny.pl]

JACEK SIERADZKI

[„Dialog”]

SZYMON SPICHALSKI

[portal teatralny Teatr dla Was]

PAWEŁ SOSZYŃSKI

[dwutygodnik.com]

TEMIDA STANKIEWICZ-PODHORECKA

[„Nasz Dziennik”]

JACEK WAKAR

[Polskie Radio]

KALINA ZALEWSKA

[„Teatr”]

2

6

3

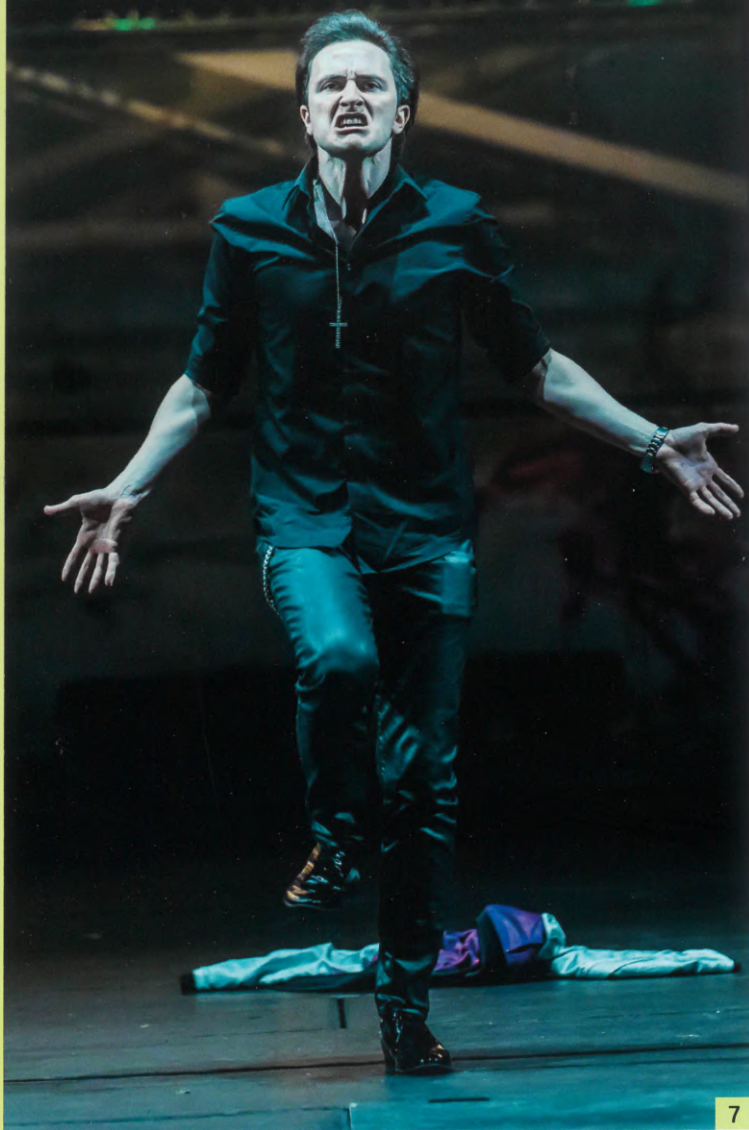
4

5

KATEGORIE

1. Najlepsze przedstawienie
2. Najlepsza nowa polska sztuka
(ogłoszona drukiem lub wystawiona)
3. Najlepsza nowa sztuka obcojęzyczna
(ogłoszona drukiem lub wystawiona)
4. Najlepsza adaptacja teatralna (opracowanie tekstu)
5. Najlepsza reżyseria
6. Najlepsza scenografia
7. Najlepsza muzyka
8. Najlepsza rola kobieca
9. Najlepsza rola męska
10. Najlepsza rola epizodyczna
11. Najciekawszy debiut
12. Najlepszy teatr
13. Najlepsze przedstawienie teatru lalkowego
14. Najlepsze przedstawienie teatru muzycznego
15. Najlepsze przedstawienie teatru tańca
16. Najlepsze przedstawienie Teatru Telewizji
i/lub Teatru Polskiego Radia
17. Najlepsze przedstawienie teatru alternatywnego
18. Najciekawsza książka o teatrze
19. Największy skandal sezonu
(odpowiedź może obejmować zjawiska artystyczne
i pozaartystyczne)

NAJLEPSZE PRZEDSTAWIENIE

JACEK CIEŚLAK *Zbójcy* Michała Zadary. Po *Aktorze* Norwida to kolejny dowód na to, że teksty klasyczne, uznawane za hermetyczne bądź anachroniczne, można wystawiać w błyskotliwy, współczesny sposób.

ŁUKASZ DREWNIAK *Kabaret warszawski* w reż. Krzysztofa Warlikowskiego. Nowy Teatr, Warszawa.

JACEK KOPCIŃSKI *Zbójcy* Michała Zadary w T. Narodowym.

MARCIN KOŚCIELNIAK *Dziady* w reż. Radosława Rychcika, T. Nowy w Poznaniu, *Dziady* w reż. Michała Zadary, T. Polski we Wrocławiu.

JOLANTA KOWALSKA *Termopile polskie* w reż. Jana Klaty, T. Polski we Wrocławiu.

ANETA KYZIOŁ *Dziady* w reż. Radosława Rychcika, T. Nowy w Poznaniu.

WOJCIECH MAJCHEREK *Dziady* w T. Nowym w Poznaniu, *Dwoje biednych Rumunów mówiących po polsku* w T. Studio w Warszawie, *Chłopi* w T. Muzycznym w Gdyni.

ZBIGNIEW MAJCHROWSKI *Wesele* w T. Polskim w Bydgoszczy, *Dziady* w T. Nowym w Poznaniu.

WITOLD MROZEK *Geniusz w golfie*, reż. Weronika Szczawińska, tekst Agnieszka Jakimiak, Narodowy Stary Teatr w Krakowie. Odważne, konceptualne, gęste od znaczeń przedstawienie z marginesu sezonu *Swinarski* w Starym okazało się dla jego idei kluczowe. Sceniczny esej w szczytowej formie. A jeśli komuś *Geniusz*... wydaje się hermetyczny albo trudny – to gdzie jest miejsce dla tego typu projektów, jeśli nie na narodowej scenie z poszukującymi tradycjami?

MAŁGORZATA PIEKUTOWA *Wesele* (reż. Marcin Liber, T. Polski w Bydgoszczy) – udane przeniesienie dramatu do współczesności, skończony, pełnokrwisty spektakl.

JACEK SIERADZKI Jeśli powiem, że *Ony*, mądra sztuka Marty Guśniowskiej dla młodych i starych, wystawiona skromnie, logicznie i konsekwentnie w T. im. Juliusza Osterwy w Gorzowie Wielkopolskim, to łatwo mi państwo nie uwierzą. Sami zobaczcie.

PAWEŁ SOSZYŃSKI *Dziady*, reż. Radosław Rychcik. T. Nowy w Poznaniu.

SZYMON SPICHALSKI *Woyzeck*, reż. Mariusz Grzegorzek, Stary T. w Krakowie; *Odprowa posłów greckich*, reż. Ryszard Peryt, T. Polski w Warszawie; *Martwe dusze*, reż. Janusz Wiśniewski, T. Wybrzeże w Gdańsku.

TEMIDA STANKIEWICZ-PODHORECKA Dwa spektakle Naszego Teatru w reż. Barbary Dobrzyńskiej: *Sen o Krzyżu* – przejmująca opowieść ukazująca głębię sensu ofiary umierającego na krzyżu Chrystusa, oraz *Hemar semper fidelis* w formie znakomitego kabaretu literackiego; *Rzecz o banalności miłości* w reż. Wawrzyńca Kostrzewskiego w T. Dramatycznym w Warszawie.

JACEK WAKAR Kolejność nieprzypadkowa. *Lód* Władimira Sorokina w reż. Konstantina Bogomołowa w T. Narodowym w Warszawie; *Druga kobieta* w reż. Grzegorza Jarzyny w TR Warszawa; *Ecce Homo!!!* wg Irvina Yaloma w reż. Krzysztofa Majchrzaka w AT w Warszawie.

KALINA ZALEWSKA *Zbójcy* Fryderyka Schillera w reż. Michała Zadary, T. Narodowy i musical *Chłopi* wg powieści Władysława Reymonta w reż. Wojciecha Kościelniaka, T. Muzyczny w Gdyni.

NAJLEPSZA NOWA POLSKA SZTUKA (OGŁOSZONA DRUKIEM LUB WYSTAWIONA)

CIEŚLAK Mateusz Pakuła *Smutki tropików*.

DREWNIAK Wiem oczywiście, że sztuka *Na Boga!* Jarosława Murawskiego została wystawiona w Wałbrzychu na początku 2013 roku, ale zważcie, że zaistniała na polskich festiwalach – w Zabrzu, Krakowie, Poznaniu – dopiero w tym sezonie.

KOPCIŃSKI *W środku słońca gromadzi się popiół* Artura Pałygi, „DIALOG” 2014/1.

KOŚCIELNIAK Agnieszka Jakimiak, *Geniusz w golfie* (Stary Teatr w Krakowie, reż. Weronika Szczawińska), oraz Jolanta Janiczak, *Towiańczycy, królowie chmur* (Stary Teatr w Krakowie, reż. Wiktor Rubin).

KOWALSKA Mateusz Pakuła *Smutki tropików*; Maria Spiss *Zastrzel mnie i weź ze sobą*.

KYZIOŁ Paweł Demirski, *Kłątwa* – świetne odcinki 1 i 3, bardzo słaby odcinek 2.

MAJCHEREK Broniewski Radosława Paczochy; *Dwoje biednych Rumunów mówiących po polsku* Masłowskiej w T. Studio w Warszawie; *Dowód na istnienie drugiego Wojtyszki* w T. Narodowym w Warszawie.

MAJCHROWSKI *Dziady bez skreśleń* (poniekąd polska prapremiera!) w T. Polskim we Wrocławiu.

SIERADZKI Maciej Wojtyszko *Dowód na istnienie drugiego*; Artur Pałyga *W środku słońca gromadzi się popiół*, a także cykl monodramów *Historie bydgoskie* pisanych dla aktorów T. Polskiego.

SOSZYŃSKI Agnieszka Jakimiak, *Geniusz w golfie* (w reż. Weroniki Szczawińskiej, Stary T. w Krakowie), oraz Robert Bolesto *Ayrton Senna da Silva* (w reż. Łukasza Kosa, T. IMKA w Warszawie).

SPICHALSKI *Machia* Juliusza Machulskiego.

STANKIEWICZ-PODHORECKA Spośród tych, które znam, żadna nie kwalifikuje się do tej rubryki.

WAKAR *Droga śliska od traw* Katarzyny Dworak i Pawła Wolaka.

ZALEWSKA *Dowód na istnienie drugiego* Macieja Wojtyski, T. Narodowy; *Dziób w dziób* Maliny Prześlugi, T. Baj Pomorski w Toruniu; *W środku słońca gromadzi się popiół* Artura Pałygi.

NAJLEPSZA NOWA SZTUKA OBCOJĘZYCZNA (OGŁOSZONA DRUKIEM LUB WYSTAWIONA)

DREWNIAK Hanoch Levin *Jakiś i Pucze*. Chwała Piotrowi Szczerskiemu, że wprowadził na polskie sceny ten cyniczny i zarazem empatyczny antymusical o brzydocie, impotencji i braku wszelkiej nadziei.

KOPCIŃSKI *Ten drugi dom* Sharra White'a, „Dialog” 2013/10; *Misja* Davida Van Reybroucka, „Dialog” 2013/11.

KOWALSKA *Cienie*. *Eurydyka mówi* Elfriede Jelinek, przekład Karolina Bikont.

KYZIOŁ Niewiele ciekawych. Interesująca, bo łącząca ważną i aktualną tematykę z inteligentną rozrywką, jest wystawiona w Och-Teatrze *Uwaga... Publiczność!* Frédérica Sabrou.

MAJCHEREK *Konstellacje* Nicka Payne'a w T. Polonia w Warszawie.

MAJCHROWSKI *Męczennicy* Mariusa von Mayenburga. Ponadto zwrócił moją uwagę celny powrót do pierwszej sztuki Toma Stopparda *Rosencranz i Guildenstern nie żyją* w reżyserii Cezarego Ibero na scenie T. im. Wilama Horzycy w Toruniu.

SIERADZKI Marius von Mayenburg *Męczennicy*, przeł. Elżbieta Ogrodowska-Jesionek; *Dea Loher Nad czarnym jeziorem*, przeł. Grażyna Kania.

SPICHALSKI *Czekajcie na nas długo* Dmitrija Bogosławskiego.

STANKIEWICZ-PODHORECKA Niestety, do żadnej z tych, które poznałam, nie odnosi się określenie „najlepsza”.

WAKAR *Męczennicy* Mariusa von Mayenburga.

ZALEWSKA *Witaj, Dora* Lukasa Bärfussa w reż. Krzysztofa Rekowski w T. im. Horzycy w Toruniu; *Ten drugi dom* Sharra White'a, „Dialog” 2013/10.

NAJLEPSZA ADAPTACJA TEATRALNA (OPRACOWANIE TEKSTU)

CIEŚLAK Michał Zadara, *Zbójcy*.

DREWNIAK Janusz Opryński za sceniczne opracowanie *Lodu* Jacka Dukaja.

KOPCIŃSKI Janusz Opryński, *Lód* Jacka Dukaja.

KOŚCIELNIAK *Dziady* w reż. Radosława Rychcika, Teatr Nowy w Poznaniu.

KOWALSKA Jacek Dukaj *Lód*, adaptacja i reż. Janusz Opryński, T. Provisorium.

KYZIOŁ Popkulturowa adaptacja *Dziadów* Adama Mickiewicza w wykonaniu Radosława Rychcika, zaskakująca, świeża, inteligentna, oryginalna.

MAJCHEREK Janusz Opryński, *Lód* Jacka Dukaja w T. Provisorium w Lublinie.

MAJCHROWSKI *Dziady* w reż. Radosława Rychcika. Niestety, nie widziałem *Trędowatej* w T. Polskim w Bydgoszczy, ale z doniesień zaufanych informatorów wnoszę, że to może być faworyta w tej konkurencji.

MROZEK Jan Potocki, *Rękopis znaleziony w Saragossie* – adaptacja Mateusza Pakuła, reż. Paweł Świątek, T. im. Jana Kochanowskiego w Opolu. Pakuła pokazuje, jak w godzinę wystawić to, na co Has w filmie potrzebował trzech. Inteligentne, choć radykalne skróty, znaczące powtórzenia, własna koncepcja struktury z zachowaniem ducha oryginału; *Teren badań: Jeźycjada* – Agnieszka Jakimiak inspirowana Małgorzatą Musierowicz przepisuje kilkadziesiąt lat historii polskiego biedamieszczactwa i dwadzieścia z okładem tomów młodzieżowej literatury na kilkanaście przewrotnych, neurotycznych piosenek. Nieważne, czy wychowaliście się na *Jeźycjadzie* czy też nigdy nie byliście dziewczynkami – zrozumiecie, o co chodzi.

9

SIERADZKI *Lód* z T. Provisorium w reż. Janusza Opryńskiego, przełożenie na scenę nieprzekładalnej prozy Dukaja z wieloma świetnymi sekwencjami; *Mistrz i Małgorzata* w T. im. Osterwy w Lublinie – nieoczywiście przeczytany Bułhakow; *Pancerni* w białostockiej AT, czyli Demirski inaczej, niż czyta go Strzępka.

SOSZYŃSKI Agnieszka Jakimiak *Jeździec* na podstawie sagi powieściowej Małgorzaty Musierowicz.

SPICHALSKI Artur Tyszkiewicz, *Nosorożec*, T. Dramatyczny w Warszawie; Ryszard Peryt, *Odprowa posłów greckich*, T. Polski w Warszawie.

STANKIEWICZ-PODHORECKA Staroangielski poemat, mistyczny *Sen o Krzyżu* (przetłumaczony przez Monikę Opalińską na język polski stylizowany na staropolszczyznę). Barbara Dobrzyńska, autorka scenariusza i reżyserka spektaklu, doskonale opracowała i przełożyła ów średniowieczny zabytek na scenę, znajdując dla tekstu adekwatny znak teatralny.

WAKAR Janusz Opryński, *Lód* Jacka Dukaja w T. Provisorium w Lublinie.

ZAŁEWSKA Janusz Opryński, *Lód* Jacka Dukaja, T. Provisorium w Lublinie; Jan Klata, *Termopile polskie* Tadeusza Micińskiego, T. Polski we Wrocławiu; Wojciech Kościelniak, *Chłopi* wg Reymonta, T. Muzyczny w Gdyni, oraz *Mistrz i Małgorzata* Bułhakowa, T. Capitol we Wrocławiu.

NAJLEPSZA REŻYSERIA

CIEŚLAK Piotr Cieplak, *Milczenie o Hiobie*. Świetny spektakl będący pastiszem konwencji teatralnych, od których ważniejsze okazuje się to, co jest w Biblii.

DREWNIĄK Eva Rysová *Twardy gnat, martwy świat*, T. im. Stefana Żeromskiego w Kielcach.

10

KOPCIŃSKI Michał Zadara, *Zbójcy, Dziady*, cz. I, II i IV.

KOŚCIELNIAK Michał Borczuch, *Zachodnie wybrzeże. Powrót na pustynię* (T. Polski we Wrocławiu) oraz *Paradiso* (Łaźnia Nowa w Krakowie).

KOWALSKA Fryderyk Schiller *Zbójcy*, reż. Michał Zadara, Teatr Narodowy w Warszawie.

KYZIOŁ Radosław Rychcik, *Dziady* w T. Nowym w Poznaniu; Krzysztof Garbaczewski, *Kronos*, T. Polski we Wrocławiu.

MAJCHEREK Radosław Rychcik, *Dziady* w T. Nowym w Poznaniu; Agnieszka Glińska, *Dwoje biednych Rumunów...* w T. Studio w Warszawie; Wojciech Kościelniak, *Chłopi* w T. Muzycznym w Gdyni.

MAJCHROWSKI Marcin Liber, *Wesele* w T. Polskim w Bydgoszczy.

MROZEK Podwójne, bardzo różne *Dziady* – Michała Zadary w T. Polskim we Wrocławiu i Radosława Rychcika w T. Nowym w Poznaniu. Najmocniejszym pomysłem na narodową klasykę okazuje się radykalna naiwność. U Zadary jest nią deklarowana wiara w moc *Dziadów* jako czystego teatru, bez skrótów i historycznych odniesień. U Rychcika – próba nadania rytuałowi białoruskich chłopów uniwersalnego znaczenia, zderzenie go z *imaginarium* zglobalizowanej amerykańskiej popkultury.

PIEKUTOWA Marcin Liber (*Wesele* Wyspiańskiego w T. Polskim w Bydgoszczy) – bezkompromisowość interpretacji, warsztatowa perfekcja; wyróżnienie: Denis Krief (*Carmen Bizeta* w T. Wielkim w Poznaniu) – doskonale aktorsko poprowadzony zespół, od solistów po chórzystów.

SIERADZKI Agata Duda-Grac – koncert *Wielka płyta 1972–2018...* na Przeglądzie Piosenki Aktorskiej i *Iwona, księżniczka Burgunda* w T. im. Stefana Jaracza w Łodzi; Marcin Liber – *Wesele* w T. Polskim w Bydgoszczy.

SOSZYŃSKI Weronika Szczawińska, *Geniusz w golfie*.

SPICHALSKI Janusz Wiśniewski, *Martwe dusze*, T. Wybrzeże w Gdańsku; Kuba Kowalski, *Mizantrop*, T. Polski w Poznaniu.

STANKIEWICZ-PODHORECKA Barbara Dobrzyńska, *Sen o Krzyżu*. Połączenie poetyckiego słowa z polskimi pieśniami pasyjnymi. Powstał spektakl-misterium o niebywałej sile duchowości i pięknie estetycznym; Wawrzyniec Kostrzewski, *Rzecz o banalności miłości*. Wielopłaszczyznowa narracja doskonale ukazuje wielopoziomowość interpretacyjną sztuki.

WAKAR Jak w punkcie pierwszym. Oraz Radosław Rychcik, *Dziady* Adama Mickiewicza w T. Nowym w Poznaniu.

ZAŁEWSKA Michał Zadara, *Zbójcy* Schillera, T. Narodowy; Wojciech Kościelniak, *Chłopi* wg Reymonta, T. Muzyczny w Gdyni; Jan Klata, *Termopile polskie* Micińskiego, T. Polski we Wrocławiu; Marcin Liber, *Wesele* Wyspiańskiego, T. Polski w Bydgoszczy.

NAJLEPSZA SCENOGRAFIA

CIEŚLAK Mirek Kaczmarek, *Do Damaszku i Towiańczy, królowie chmur*. Brawo!

DREWNIĄK Justyna Elminowska, *Twardy gnat, martwy świat*, T. im. Stefana Żeromskiego w Kielcach.

KOPCIŃSKI Mirek Kaczmarek, *Do Damaszku* Strindberga w reż. Jana Klaty.

KOŚCIELNIAK Robert Rumas, *Dziady*, T. Polski we Wrocławiu, reż. Michał Zadara, oraz *Zbójcy*, T. Narodowy w Warszawie, reż. Michał Zadara.

KOWALSKA Robert Rumas, *Zbójcy*.

KYZIOŁ Robert Rumas, *Dziady* w reż. Michała Zadary, T. Polski we Wrocławiu; Marcin Chlanda, *Pamiętnik znaleziony w Saragossie* w reż. Pawła Świątki, T. im. Jana Kochanowskiego w Opolu.

MAJCHEREK Robert Rumas, *Zbójcy* w T. Narodowym.

MAJCHROWSKI Mirek Kaczmarek, *bydgoskie Wesele*.

MROZEK Mirek Kaczmarek *Towiańczycy, królowie chmur*, reż. Wiktor Rubin, Stary T. w Krakowie.

PIEKUTOWA Denis Crief, *Carmen Bizeta* w T. Wielkim w Poznaniu – konsekwentny, przekonujący latynosko-amerykański *entourage*, wyrafinowana prostota i funkcjonalność rozwiązań scenicznych, świetne kostiumy; nic wielkiego, po prostu stulecia teatralnej tradycji Zachodu.

SIERADZKI Całe dzieło Mirka Kaczmarka: *Wesele* w Bydgoszczy, malarski *Błękitny ptak* w Kaliszu, kameralny *Zabójca* na Scenie Pod Ratuszem krakowskiego Ludowego, *Noce i dnie* w małym Zakrzewie niedaleko Piły w ramach programu *Wielkopolska: Rewolucje, Towiańczycy* w Starym Teatrze, *Do Damaszku* tamże.

SOSZYŃSKI Katarzyna Borkowska (w szczególności za *Skąpca* oraz *Cienie. Eurydyka mówi* – oba spektakle z T. Polskiego w Bydgoszczy).

SPICHALSKI Agata Skwarczyńska, *Trędowata. Melodramat*, reż. Wojciech Faruga, T. Polski w Bydgoszczy; *Honza Polivka, Rewizor*, reż. Igor Gorzkowski, T. Powszechny w Warszawie.

STANKIEWICZ-PODHORECKA Marta Dąbrowska-Okrasko, *Rzecz o banalności miłości*. Prosta, a zarazem o bogatej symbolice scenografia w postaci stosów książek dopełnia czytelnej wymowy spektaklu; Jerzy Rudzki, *Sonata Kreutzerowska*, reż. Grzegorz Mrówczyński, T. Rampa w Warszawie. Piękna estetycznie i skromna w wymiarze. Harmonizuje z całością.

WAKAR Mariusz Grzegorzek, *Woyzeck* Büchnera w Starym Teatrze w Krakowie.

ZAŁEWSKA Mirek Kaczmarek, *Wesele* Wyspiańskiego w reż. Marcina Libera, *Do Damaszku* Strindberga w reż. Jana Klaty, *Towiańczycy, królowie chmur* Jolanty Janiczak w reż. Wiktora Rubina; Robert Rumas, *Zbójcy* Schillera i *Dziady* Mickiewicza (oba w reż. Michała Zadary); Damian Styrna, *Mistrz i Małgorzata* wg powieści Bułhakowa, *Chłopi* wg Reymonta (oba w reż. Wojciecha Kościelniaka); Justyna Łagowska, *Termopile polskie* Tadeusza Micińskiego w reż. Klaty.

NAJLEPSZA MUZYKA

CIEŚLAK Paweł Krawczyk w spektaklu *Cienie. Eurydyka mówi*.

DREWNIAK Kurt Weill, *Opera za trzy grosze* w reż. Pawła Szkotaka, aranżacja Aleksandra Nagórka; Piotr Dziubek, *Chłopi*, reż. Wojciech Kościelniak.

9/ *Kabaret warszawski*, reż. Krzysztof Warlikowski, Nowy Teatr w Warszawie; fot. Magda Hueckel
10/ *Woyzeck*, reż. Mariusz Grzegorzek, Narodowy Stary Teatr w Krakowie; fot. Magda Hueckel
11/ *Martwe dusze*, reż. Janusz Wiśniewski, Teatr Wybrzeże w Gdańsku; fot. Dominik Werner
12/ *Mistrz i Małgorzata*, reż. Wojciech Kościelniak, Teatr Muzyczny Capitol we Wrocławiu; fot. Łukasz Giza / Teatr Muzyczny Capitol

TEATR • 9/2014

11

KOPCIŃSKI Piotr Dziubek, *Chłopi*, reż. Wojciech Kościelniak.

KOWALSKA Rafał Rozmus w *Lodzie*; Robert Piernikowski w *Termopilah polskich*.

KYZIOŁ Głos i charyzma Tomasza Kowalskiego w hitach *Dżemu w Skazanym na bluesa* w T. Śląskim w Katowicach.

MAJCHEREK Włodek Pawlik, *Odprawa posłów greckich* w T. Polskim w Warszawie.

MAJCHROWSKI Fryderyk Chopin (bez fortepianu).

MROZEK Natalia Fiedorcuk, Karolina Rec, *Pinokio*, reż. Anna Smolar, Nowy T. w Warszawie.

PIEKUTOWA Rafał Rozmus, *Lód* w T. Provisorium w Lublinie, plus wykonanie na żywo przez kwartet smyczkowy w składzie: Aleksandra Mazurek, Katarzyna Czerniawska, Agata Mrówczyńska, Izabela Senko.

SIERADZKI Porywająca bluesowa muzyka w nieco tandetnym, ale skutecznym *Skazanym na bluesa* w T. Śląskim w Katowicach; przerobiona na bluesa pieśń *Zemsta na wroga* w bardzo ekscentrycznych *Dziadach* Rychcika w poznańskim T. Nowym; wszystkie oprawy Krzysztofa Kaliskiego w spektaklach Weroniki Szczawińskiej.

SOSZYŃSKI Dominik Strycharski, *Ayrton Senna da Silva*.

SPICHALSKI Piotr Łabonarski, *Rzecz o banalności miłości*, reż. Wawrzyniec Kostrzewski, T. Dramatyczny w Warszawie; Jerzy Satanowski, *Martwe dusze*, reż. Janusz Wiśniewski, T. Wybrzeże w Gdańsku.

STANKIEWICZ-PODHORECKA Piotr Łabonarski, *Rzecz o banalności miłości*. Ten utalentowany młody artysta zwraca uwagę swoim nadzwyczajnym wyczuciem tekstu i sceny, jego muzyka doskonale wpisuje się w ideę spektaklu, współtworzy klimat i wzbogaca interpretację dzieła.

WAKAR Paweł Czepulkowski, Michał Litwiniec, *Milczenie o Hiobie* w reż. Piotra Cieplaka w T. Narodowym w Warszawie.

ZAŁEWSKA Piotr Dziubek – muzyka do musicali: *Chłopi* wg Reymonta w reż. Wojciecha Kościelniaka, T. Muzyczny w Gdyni, oraz *Mistrz i Małgorzata* wg Bułhakowa, T. Capitol we Wrocławiu.

12

NAJLEPSZA ROLA KOBIECA

CIEŚLAK Danuta Stenka w *Drugiej kobiecie* Jarzyny i *Lodzie* Bogomołowa. O jaki kryzys wieku średniego Pani chodzi, Pani Danuto?

DREWNIAK Danuta Stenka w *Lodzie* Bogomołowa (Hram) i *Drugiej kobiecie* Jarzyny (Wiktoria); Maja Ostaszewska w *Kabarecie warszawskim*; Anna Sandowicz (Polly) w *Operze za trzy grosze* Szkotaka.

KOPCIŃSKI Danuta Stenka w *Drugiej kobiecie* Jarzyny i *Lodzie* Bogomołowa. Wiktoria Gorodeckaja w *Zbójcach* Zadary.

KOŚCIELNIAK Halina Rasiakówna w roli Marthe (*Zachodnie wybrzeże. Powrót na pustynię* w reż. Michała Borczucha w T. Polskim we Wrocławiu)

KOWALSKA Magdalena Cielecka w *Kabarecie warszawskim*, reż. Krzysztof Warlikowski, Nowy Teatr w Warszawie.

KYZIOŁ Klara Bielawka i Anna Kłos-Kleszczewska w *Kłótnie* w reż. Moniki Strzępki, T. IMKA w Warszawie i Łaźnia Nowa w Krakowie; Danuta Stenka w *Lodzie* w reż. Konstantina Bogomołowa, T. Narodowy w Warszawie; Justyna Wasilewska w *Drugiej kobiecie*, reż. Grzegorz Jarzyna, TR Warszawa; Mirosława Żak w stand-upie *Wielcy inni: Jezus, Gombrowicz, Osiecka*, T. im. Jerzego Szaniawskiego w Wałbrzychu.

MAJCHEREK Danuta Stenka w *Drugiej kobiecie* w TR Warszawa.

MAJCHROWSKI Barbara Wysocka w przedstawieniu *Chopin bez fortepianu*, reż. Michał Zadara (Centrala Warszawa), oraz Julia Wyszynska jako Panna Młoda, chociaż chętnie wymieniałbym całą żeńską obsadę bydgoskiego *Wesela*.

MROZEK Kinga Preis jako Wiedźma w *Jak zostałam wiedźmą* Doroty Masłowskiej w reż. Agnieszki Glińskiej, T. Studio w Warszawie. Poczucie humoru, rockowa energia, pełne zaangażowanie – wszystko w teatrze (nie tylko) dla dzieci.

PIEKUTOWA Joanna Drozda, (Rachela w *Weselu* w T. Polskim w Bydgoszczy) – znakomicie wymyślona i zagrana; gdybym szukała publicystycznego skrótu, powiedziałabym: pazur i seks.

SIERADZKI Agnieszka Pawelkiewicz jako Dżina w *Dwojgu biednych Rumunach...* w T. Studio; Agnieszka Przepiórska w monodramie *Tato nie wraca*; Mirosława Żak jako Lucyfer w *Na Boga!* w T. Dramatycznym w Wałbrzychu (spektakl z końcówki zeszłego sezonu, ale zaistniał dopiero w tym, a rola nie do przeuważenia).

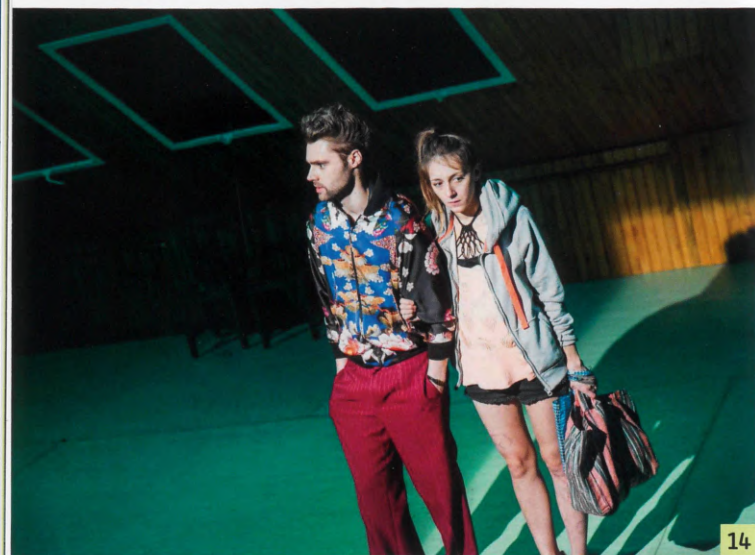
SOSZYŃSKI Justyna Wasilewska, *Do Damaszku*, reż. Jan Klata, Stary Teatr w Krakowie; *Druga kobieta*, reż. Grzegorz Jarzyna, TR Warszawa.

SPICHALSKI Monika Krzywkowska jako Raniewska, *Wiśniowy sad*, reż. Agnieszka Glińska, T. Studio w Warszawie; Weronika Nockowska jako Elianta, *Mizantrop*, reż. Kuba Kowalski, T. Polski w Poznaniu.

STANKIEWICZ-PODHORECKA Barbara Dobrzyńska w scenie ze spektaklu *Sen o Krzyżu* z wielkim skupieniem wewnętrznym i głęboko uduchowioną twarzą wyraża niewymowne cierpienie Matki Bożej, której postać przedstawia. Rola wzbogacona śpiewem mezzosopranowym; Ewa Konstancja Bułhak jako tytułowa Pchła Szachrajka w T. Narodowym.

WAKAR Danuta Stenka (Hram) w *Lodzie* i (Wiktoria) w *Drugiej kobiecie*.

ZALEWSKA Danuta Stenka w *Lodzie* Sorokina w reż. Konstantina Bogomołowa, T. Narodowy, i *Drugiej kobiecie* w reż. Grzegorza Jarzyny.

17

TR Warszawa; Anna Seniuk w *Udręce życia Levina* w reż. Jana Englerta, Teatr TV; Julia Kijowska w *Tramwaju zwanym pożądaniem* Williamsa w reż. Bogusława Lindy, T. Ateneum; Wiktoria Gorodecka w *Zbójcach* w reż. Michała Zadary i *Lodzie* w reż. Bogomołowa, T. Narodowy.

NAJLEPSZA ROLA MĘSKA

CIEŚLAK Marcin Czarnik w *Do Domaszku*.

DREWNIAK Stachanowcy od wyzwań gigantycznych: Bartosz Porczyk – Gustaw w *Dziadach* Zadary; Sławomir Grzymkowski – Benedykt Gierosławski w *Lodzie* w T. Provisorium; Marcin Czarnik jako Mefisto w spektaklu Michała Kotańskiego w krakowskiej Bagateli, oraz cesarz inteligentnej lekkości, czyli Jan Englert jako Gombrowicz w *Dowodzie na istnienie drugiego* Macieja Wojtylszki.

KOPCIŃSKI Bartosz Porczyk jako Gustaw w *Dziadach* w reż. Michała Zadary; Przemysław Stippa jako Franciszek w *Zbójcach* Zadary.

KOŚCIELNIAK Bartosz Porczyk w roli Gustawa oraz Mariusz Kiljan w roli Guślarza (*Dziady* w reż. Michała Zadary w Teatrze Polskim we Wrocławiu).

KOWALSKA Bartosz Porczyk w *Dziadach* w reż. Michała Zadary, T. Polski we Wrocławiu.

KYZIOŁ Mariusz Kiljan w *Dziadach* w reż. Michała Zadary, T. Polski we Wrocławiu; Jan Englert w *Dowodzie na istnienie drugiego* w reż. Macieja Wojtylszki w T. Narodowym w Warszawie; Dobromir Dymecki w *Serdecznym* w reż. Aleksandry Jakubczak, T. Ósmego Dnia w Poznaniu.

MAJCHEREK Bartłomiej Porczyk w *Dziadach* i w *Termopilach polskich* w T. Polskim we Wrocławiu; Jan Englert w *Dowodzie na istnienie drugiego* w T. Narodowym.

MAJCHROWSKI Bartosz Porczyk jako Gustaw w *Dziadach* w reż. Michała Zadary i jako Książę Pociomkin w *Termopilach polskich* w reż. Jana Klaty (swoją drogą, to szczególnie fart dostać takie role jedna po drugiej!).

MROZEK Bartosz Porczyk jako Gustaw w *Dziadach* Adama Mickiewicza w reż. Michała Zadary, T. Polski we Wrocławiu. Jedną czwartą tego spektaklu to porwijący monodram Porczyka.

PIEKUTOWA Nie widziałam potencjalnej konkurencji, więc nie zaryzykuję kategorycznego wskazania; wyróżnienie dla Sławomira Grzymkowskiego (Benedykt Gierosławski, *Lód* Dukaja w T. Provisorium w Lublinie) – solidnie, partiami błyskotliwie wykonane mordercze zadanie aktorskie, świetny monolog miłosny.

SIERADZKI Bartosz Porczyk w karkołomnym, mówiono-śpiewanym monologu Gustawa w IV części *Dziadów* we wrocławskim T. Polskim; Grzegorz Mielczarek jako *Niżyński*, sztuka wystawiona w T. im. Słowackiego słaba, rola znakomita; Włodzimierz Dyla jako Bóg w *Na Boga!*, uzasadnienie takie samo jak przy *Lucyferze* Mirosławy Żak.

SOSZYŃSKI Szymon Czacki w *Geniuszu w golfie* w reż. Weroniki Szczawińskiej, Stary T. w Krakowie.

SPICHAŁSKI Wiktor Loga-Skarczewski jako Woyzeck, *Woyzeck*, reż. Mariusz Grzegorzek, Stary T. w Krakowie; Daniel Dobosz jako Korowiowi, *Mistrz i Małgorzata*, reż. Artur Tyszkiewicz, T. im. Osterwy w Lublinie.

STANKIEWICZ-PODHORECKA Bartłomiej Ostapczuk w spektaklu *Gogoł*, reż. Lionel Ménard, T. Warszawskiego Centrum Pantomimy. Aktor-mim środkami pozasłownymi zbudował pełną prawdy psychologicznej, głęboko wzruszającą postać; Bogusław Kierc w *Odprawie posłów greckich*, T. Polski; Cezary Kosiński w spektaklu *Dowód na istnienie drugiego*.

WAKAR Bartosz Porczyk (Gustaw) w *Dziadach* Adama Mickiewicza w reż. Michała Zadary w T. Polskim we Wrocławiu.

ZAŁEWSKA Bartosz Porczyk jako Myśliwy i Gustaw w *Dziadach* Mickiewicza w reż. Michała Zadary oraz Książę Pociomkin w *Termopilach polskich* w reż. Jana Klaty, T. Polski we Wrocławiu; Jan Englert jako

13 / *Druga kobieta*, reż. Grzegorz Jarzyna, TR Warszawa; fot. Kuba Dąbrowski

14 / *Dwoje biednych Rumunów mówiących po polsku*, reż. Agnieszka Glińska, Teatr Studio w Warszawie; fot. Krzysztof Bieliński

15 / *Do Domaszku*, reż. Jan Kłata, Narodowy Stary Teatr w Krakowie; fot. Magda Hueckel

16 / *Rzecz o banalności miłości*, reż. Wawrzyniec Kostrzewski, Teatr Dramatyczny m.st. Warszawy; fot. Katarzyna Chmura-Cegiełkowska

17 / *Dziady*, reż. Michał Zadara, Teatr Polski we Wrocławiu; fot. Natalia Kabanow

Gombrowicz w *Dowodzie na istnienie drugiego* Macieja Wojtyszki (w kontekście *Błądzenia* w reż. Jerzego Jarockiego sprzed dekady), T. Narodowy; Janusz Gajos w *Udręce życia* Levina w reż. Jana Englerta, Teatr TV.

NAJLEPSZA ROLA EPIZODYCZNA

DREWNIAK Monika Dryl w *Dowodzie na istnienie drugiego* Wojtyszki i *Milczeniu o Hiobie* Cieplaka w T. Narodowym; Modest Ruciński jako Policjantka w *Dwoje biednych Rumunów mówiących po polsku* Agnieszki Glińskiej w T. Studio w Warszawie; Zuzanna Skolias jako Muzyczna Marchewka i Dziennikarka Telewizyjna w *Twardym gnacie...* Mateusza Pakuły i Ewy Rysovej.

KOPCIŃSKI Justyna Wasilewska w *Drugiej kobiecie*, reż. Grzegorz Jarzyna, TR Warszawa. Oczywiście określenie „epizodyczna” jest w tym przypadku zbyt skromne.

KOWALSKA Marcin Pempuś – nie jeden epizod, lecz cała galeria postaci w *Termopilach polskich*.

KYZIOŁ Mariusz Zaniewski jako Gustaw-Konrad zamiast Wielkiej Improwizacji wygłaszający wielką mowę Martina Luthera Kinga.

MAJCHROWSKI Tomasz Nosiński jako Guślarz w *Dziadach* w T. Nowym w Poznaniu (rzecz jasna, to znacznie więcej niż epizod).

PIEKUTOWA Zbiorowo cały zespół *Wesela* z T. Polskiego w Bydgoszczy.

SIERADZKI Małgorzata Walas-Antoniello pakująca męża przed lotem do Smoleńska zagranym na kawałku krzesła i stołu w pięknej, lirycznej ascezie, innej niż generalnie pamfletowy ton *Spisku smoleńskiego* Lecha Racza (Fundacja Orbis Tertius, Poznań).

SOSZYŃSKI Stanisława Celińska w *Kabarecie warszawskim* Krzysztofa Warlikowskiego.

SPICHALSKI Jarosław Rabenda jako Karenin, *Anna Karenina*, reż. Grigorij Lifanov, T. Powszechny w Radomiu; Mariusz Jakus jako Szambelan, *Iwona...* w reż. Agaty Dudy-Gracz, T. Jaracza w Łodzi.

STANKIEWICZ-PODHORECKA Beata Ścibakówna w *Kotce na gorącym blaszanym dachu*, T. Narodowy; Monika Kwiatkowska, Monika Pikula, Kinga Tabor i Kamila Tuboth w spektaklu *Saszka*; Krystian Modzelewski w *Bolesławie Śmiałym*, T. Polski.

WAKAR Krzysztof Zawadzki (Kapitan) w *Woyzecku*.

ZAŁEWSKA Monika Krzywkowska we wszystkich wcieleniach, *Dwoje biednych Rumunów mówiących po polsku* w reż. Agnieszki Glińskiej, T. Studio w Warszawie; Guślarz-Jocker Tomasza Nosińskiego, *Dziady* w reż. Radosława Rychcika, T. Nowy w Poznaniu; Wita Janki Woźnickiej, *Termopile polskie* w reż. Jana Klaty, T. Polski we Wrocławiu.

NAJCIEKAWSZY DEBIUT

CIEŚLAK Julia Kijowska grała już w teatrze, ale jej Blanche w Ateneum to prawdziwe wejście smoka.

DREWNIAK Ewelina Przybyła, Sandra Babij, Mateusz Mirek (PWST Kraków) w *Dyplomie z kosmosu*, opieka artystyczna Ewa Kaim.

18

KOPCIŃSKI Marcin Hycnar jako reżyser *Jakobiego i Leidentala*, T. Powszechny, Warszawa.

KOWALSKA Tomasz Kowalski w *Skazanym na bluesa* Przemysława Angermana i Jana Kidawy-Błońskiego, adaptacja i reż. Arkadiusz Jakubik, T. Śląski w Katowicach.

KYZIOŁ *Serdeczny* Krzysztofa Szekalskiego, reż. Aleksandra Jakubczak, T. Ósmego Dnia w Poznaniu.

MAJCHROWSKI Agata Bykowska w *Seansie* Noëla Cowarda w reż. Adama Orzechowskiego, T. Wybrzeże.

MROZEK Bardzo potrzebujemy nowych osobowości reżyserskich. Może za rok...

SIERADZKI Marcin Hycnar jako reżyser *Jakobiego i Leidentala*, T. Powszechny, Warszawa; Julia Sobiesiak (rola tytułowa w *Witaj, Dora*, T. im. Horzycy, Toruń); Bartosz Bandura (główna rola i ruch sceniczny w *Onym*, T. im. Osterwy, Gorzów Wlkp.); nie debiuty *sensu stricto*, ale start artystów, na których warto stawiać.

SPICHALSKI Grupa aktorek (m.in. Melcer, Czarniecka) w *Miłości blondynki* (Och-Teatr) – proste a dobitne ukazanie psychiki współczesnych „dziewcząt”.

STANKIEWICZ-PODHORECKA Małgorzata Mikołajczak (Nastazja), Paulina Szostak (Liza), Karol Dziuba (Myszkini), Julian Świeżewski (Rogożyn), Julia Trembecka (Gruszeńka), Ewa Jakubowicz (Aglaja) i Tomasz Olejnik (Dymitr) w spektaklu dyplomowym *Szkice z Dostojewskiego* w Collegium Nobilium. Wszyscy zagrali w pełni wyraziste postaci.

WAKAR Cała obsada *Ecce Homo!!!* z Akademii Teatralnej w Warszawie – Aneta Gołębiowska, Magdalena Mikołajczak, Piotr Bulcewicz, Sebastian Fabijański, Mateusz Nęcza, Piotr Marzecki, Julian Świeżewski. Reżyserski – Marcin Hycnar za *Jakobiego i Leidentala* Hanocha Levina w T. Powszechnym w Warszawie.

ZALEWSKA Marcin Hycnar jako reżyser *Jakobiego i Leidentala* w T. Powszechnym w Warszawie (drugi spektakl), Agnieszka Pawełekiewicz jako Dżina w *Dwoje biednych Rumunów mówiących po polsku* w reż. Agnieszki Glińskiej, T. Studio w Warszawie (drugi sezon na scenie), Julia Sobiesiak jako Dora w *Witaj, Dora* Lukasa Bärfussa w reż. Krzysztofa Rekowskiego w T. im. Wilama Horzycy w Toruniu.

NAJLEPSZY TEATR

CIEŚLAK T. Narodowy w Warszawie. Po lekkim kryzysie i ryzykownych decyzjach spektakle *Zbójcy*, *Milczenie o Hiobie*, *Lód*, *Dowód na istnienie drugiego* przywracają Narodowemu status sceny numer jeden.

DREWNIAK Nie byłem w tym sezonie ani razu w Bydgoszczy, Wałbrzychu, Szczecinie, Zielonej Górze. Czy mam więc prawo w ogóle wskazać jakiś najlepszy teatr? Spróbuję, acz z wyrzutami sumienia i rozlicznymi zastrzeżeniami. Warszawskie Studio jest w tak zwanym uderzeniu. A wybrałbym T. Narodowy za *Milczenie o Hiobie*, *Dowód na istnienie drugiego*, *Lód* i *Zbójców*.

KOPCIŃSKI T. Narodowy w Warszawie.

19

KOŚCIELNIAK T. Polski we Wrocławiu.

KYZIOŁ W tym sezonie nie było jednego lidera, a raczej – w ogóle nie było lidera. Dobre spektakle pojawiły się, już tradycyjnie, w repertuarach wrocławskiego Polskiego (*Dziady* Zadary, *Kronos* Garbaczewskiego, *Zachodnie wybrzeże. Powrót na pustynię* Borczucha), bydgoskiego Polskiego (*Wesele* Libera), krakowskiego Starego (*Towiańczycy*, *królowie chmur* Janiczak i Rubina, *Akropolis* Twarkowskiego). Teatralny hit – *Kłutwę* Strzępki i Demirskiego – wyprodukował duet warszawska IMKA/krakowska Łaźnia. Dzięki nim na scenę powrócili fantastyczni aktorzy Dramatycznego z czasów dyrekcji Pawła Miśkiewicza. W poznańskim Nowym drugi oddech złapał Radosław Rychcik (świetne *Dziady*). Ostatniego słowa nie powiedziały jeszcze T. Zagłębia w Sosnowcu i T. im. Żeromskiego w Kielcach.

MAJCHEREK Dobry sezon miał T. Nowy w Poznaniu, spektakularne premiery wystawił T. Polski we Wrocławiu, walczy o swoją pozycję T. Zagłębia w Sosnowcu.

MAJCHROWSKI T. Polski w Bydgoszczy, T. Polski we Wrocławiu.

MROZEK Narodowy Stary Teatr w Krakowie – najgorętsze spory, największe kontrowersje, najwięcej godnych uwagi premier, najważniejszy niezrealizowany spektakl w III RP.

PIEKUTOWA Teatr Wielki – Opera Narodowa w Warszawie – bez fajerwerków, ale najrówniejszy, najmniej zawodny punkt programu w sezonie (i tak od paru); to, rzecz jasna, osobisty i warszawocentryczny punkt widzenia.

SIERADZKI Powiedzmy, najpiękniejszy: T. Muzyczny Capitol we Wrocławiu, znakomity i technicznie, i estetycznie; największy triumf niepodległego dwudziestopięciolecia w dziedzinie budowy teatrów. Program też ma efektowny i ambitny.

SOSZYŃSKI Nie teatr, lecz projekt. *Wielkopolska: Rewolucje* – niejeden teatr mógłby pozazdrościć jego twórcom tak spójnego i nowatorskiego programu, w którym spotykają się najważniejsi polscy twórcy teatralni z grupami społecznie marginalizowanymi.

SPICHALSKI Nie potrafię wskazać.

STANKIEWICZ-PODHORECKA Nasz Teatr Warszawa. Założony i prowadzony przez Barbarę Dobrzyńską Nasz Teatr realizuje piękną i jakże potrzebną dziś misję: przywraca godność człowiekowi i sztuce teatru. Ten piękny estetycznie teatr odgrywa nieocenioną rolę nie tylko artystyczną, ale w ogóle kulturową.

WAKAR T. Narodowy w Warszawie.

ZALEWSKA T. Narodowy w Warszawie i T. Polski we Wrocławiu.

NAJLEPSZE PRZEDSTAWIENIE TEATRU LALKOWEGO

CIEŚLAK *Pancerni* Konrada Dworakowskiego. Lalki w porządku. Aktorzy powinni dojrzeć.

18 / *Skazany na bluesa*, reż. Arkadiusz Jakubik, Teatr Śląski w Katowicach; fot. Krzysztof Lisiak
19 / *Milczenie o Hiobie*, reż. Piotr Cieplak, Teatr Narodowy w Warszawie; fot. Andrzej Wencel /
/Archiwum Artystyczne Teatru Narodowego

20

NAJLEPSZE PRZEDSTAWIENIE TEATRU MUZYCZNEGO

CIEŚLAK *Chłopi* Wojciecha Kościelniaka.

DREWNIAK *Sofia de Magico* wg tekstów Aglai Veteranyi i z muz. Tiger Lillies w warszawskiej Romie, reż. Łukasz Czuj. Genialna Jola Fra-szyńska w songu *Ja mogłam być mordercą* i Mariusz Dręzek w kilku obscenicznych wcieleniach – na przykład Janka Masturbanka. Per-wersyjna wyobraźnia Tigersów otwiera dziwną, nieoczekiwaną furtkę w prozie Aglai.

KOPCIŃSKI *Chłopi* Wojciecha Kościelniaka; *Moby Dick*, prapremiera dzieła Eugeniusza Knapika z poetyckim librettem Krzysztofa Koehlera w reżyserii Barbary Wysockiej.

KOWALSKA *Chłopi* wg Reymonta, reż. Wojciech Kościelniak, T. Mu-zyczny w Gdyni.

KYZIOŁ *Chłopi*, reż. Wojciech Kościelniak, T. Muzyczny w Gdyni.

MAJCHEREK *Chłopi* w reż. Wojciecha Kościelniaka w T. Muzycznym w Gdyni; *Niech no tylko zakwitną jabłonie* w reż. Wojciecha Kościel-niaka w T. Ateneum w Warszawie.

MAJCHROWSKI Wykorzystuje przewrotnie tę rubrykę, by umocować tu przedstawienie, które miało wprawdzie premierę w poprzednim sezonie, ale – rzadko grywane – nie zostało zauważone w ubiegłorocznej ankiecie, a stało się wydarzeniem tegorocznego Festiwalu Kontrapunkt: *Chopin bez fortepianu*, reż. Michał Zadara (Centrala Warszawa).

MROZEK *Teren badań: Jeździec* Weroniki Szczawińskiej z tekstem Agnieszki Jakimiak i muz. Krzysztofa Kaliskiego. Brawurowy spektakl-koncert z pogranicza punk rocka i indie rocka. Aktorzy nie grają tu zespołu muzycznego – oni są świetnym zespołem muzycznym grają-cym z formą piosenki.

PIEKUTOWA *Jolanta Czajkowskiego / Zamek Sinobrodęgo* Bartoka w reż. Mariusza Trelińskiego w Teatrze Wielkim – Operze Narodowej w War-szawie – bardzo dobra reżyseria i scenografia, przedstawienie najlepiej zagrane (przez orkiestrę i aktorsko), najlepiej zaśpiewane.

SIERADZKI *Chłopi* wg Reymonta w reż. Wojciecha Kościelniaka, T. Muzyczny w Gdyni; *Moby Dick*, prapremiera dzieła Eugeniusza Knapika, bardziej kantaty niż opery, ale zabiegi Barbary Wysockiej, by wlać teatr w statyczny koncert, nie do przecenienia.

SOSZYŃSKI *Karaoke sakralne. Mozart Requiem*, reż. Cezary Toma-szewski, Capella Cracoviensis, Filharmonia w Krakowie.

STANKIEWICZ-PODHORECKA *Lohengrin* Wagnera w Operze Na-rodowej. Doskonale poprowadzona orkiestra przez Stefana Soltesza, znakomite wykonanie solistyczne i chóralskie oraz świetna inscenizacja. Angielski reżyser Antony McDonald swoją koncepcję inscenizacyjną wyprowadził wprost z partytury dzieła i tekstu libretta. Piękny spektakl.

WAKAR *Sofia de Magico* w reż. Łukasza Czuj w T. Roma w Warszawie.

ZAŁEWSKA *Chłopi* wg Reymonta w reż. Wojciecha Kościelniaka, T. Mu-zyczny w Gdyni; *Mistrz i Małgorzata* Bułhakowa w reż. Wojciecha Kościelniaka, T. Capitol we Wrocławiu.

KOPCIŃSKI *Brzydkie kaczątko* Andersena, reż. Romuald Wicza-Pokoj-ski, T. Miniatura w Gdańsku.

KOWALSKA *Władca skarpetek* Jacka Timingeriu, w reż. autora, T. Lalki i Aktora w Wałbrzychu.

MAJCHROWSKI Za mało widziałem przedstawień lalkowych, aby się ustosunkować wartościująco.

SIERADZKI *Władca skarpetek* Jacka Timingeriu w wałbrzyskim T. Lalki i Aktora (czyste lalki); *Sam, czyli przysposobienie do życia w rodzinie* Marii Wojtyłko w reż. Jakuba Krofta we Wrocławskim T. Lalek (żywy plan, ale z elementami lalkowymi).

STANKIEWICZ-PODHORECKA Z tych przedstawień, które obejrzałam, żadne nie zasługuje na umieszczenie tutaj.

ZAŁEWSKA *Bajki samograjki* Jana Brzechwy w reż. Anny Augustyno-wicz, T. Lalek Pleciuga w Szczecinie.

20 / *Chłopi*, reż. Wojciech Kościelniak, Teatr Muzyczny w Gdyni; fot. Piotr Manasterski

21 / *Lohengrin*, reż. Antony McDonald, Teatr Wielki – Opera Narodowa w Warszawie;

fot. Krzysztof Bieliński

22 / *Sam, czyli przygotowanie do życia w rodzinie*, reż. Jakub Krofta, Wrocławski Teatr Lalek;

fot. Karol Krukowski

NAJLEPSZE PRZEDSTAWIENIE TEATRU TAŃCA

KOWALSKA Dwa projekty solo: Agata Siniarska *Śmierć 24 klatki na sekundę albo zrób mi tak jak w prawdziwym filmie*; Agata Maszkiewicz *Polska*.

MAJCHROWSKI *Psittacus erithacus* zespołu Pink Mama Theatre, spektakl prezentowany we Wrocławiu w ramach Festiwalu Mandala. Wydarzeniami sezonu były po raz pierwszy pokazane w Polsce legendarne już przedstawienia *The Modesty of Icebergs* Daniela Leveille'a (Festiwal Ciało/Umysł w Warszawie) oraz *Low pieces* Xaviera Le Roya (Konfrontacje Teatralne w Lublinie).

MROZEK *Niżyński. Święto snów* – Sławomir Krawczyński, Anna Gadowska, Tomasz Wygoda (premiera w poznańskim Starym Browarze); *Europa. Śledztwo* – Magda Jędra, Weronika Pelczyńska, Iza Szostak (Komuna Warszawa).

SOSZYŃSKI *Projekt. Noce i dnie*, reż. Mikołaj Mikołajczyk, Zespół Śpiwaczy Wrzoz z Zakrzewa w ramach sezonu *Wielkopolska: Rewolucje 2013*.

STANKIEWICZ-PODHORECKA Dwa balety w Operze Narodowej: *Hamlet* Jacka Tyskiego – pięknie łączy klasyczne podstawy ze współczesnym baletem i aktorstwem dramatycznym. Każda postać ma własną osobowość i skalę wewnętrznych przeżyć, co sprawia, że postaci ewoluują; *Don Kichot* wg Petipy i Gorskiego, nowa wersja choreogr. Aleksiej Fadejczew.

NAJLEPSZE PRZEDSTAWIENIE TEATRU TELEWIZJI I/LUB TEATRU POLSKIEGO RADIA

CIEŚLAK *Skutki uboczne* Petra Zelenki w reż. Leszka Dawida. Porządna sztuka o przewrotności ludzkiego losu w warunkach kapitalizmu w krajach byłej RWPG.

DREWNIAK Ciekawa rejestracja *Korzeńca*, spektaklu Remigiusza Brzyka, dokonana przez Marcina Koszałkę.

KOPCIŃSKI *Miłość na Krymie* Mrożka w reż. Jerzego Jarockiego (Teatr TV); *Twój liść nazywa się Europa, ale to za mało, żeby żyć* Małgorzaty Sikorskiej-Miszczyk, reż. Artur Tyszkiewicz (Teatr PR).

KYZIOŁ *Skutki uboczne*, reż. Leszek Dawid, Teatr TV; *Korzeniec*, reż. Remigiusz Brzyk, Teatr TV.

MAJCHROWSKI Nie korzystam z radia i telewizji, chciałbym natomiast zwrócić uwagę na inną jeszcze formę teatralną, z pewnością najbardziej ulotną, tak zwane czytania dramatu – i tu mam w pamięci *Piaskownicę* Michała Walczaka w interpretacji Haliny Skoczyńskiej i Adama Ferencgo, w reż. Igora Gorzkowskiego, w ramach programu „PC Drama” w Klubie Żak w Gdańsku.

MROZEK Borys Lankosz, *Pamiętnik pani Hanki*. Lekka, błyskotliwa i świetnie obsadzona zabawa z musicalowymi konwencjami i starym kinem. Okazuje się, że aby opowiedzieć o dzisiejszej fascynacji II RP, najlepiej sięgnąć po scenariusz wodewilu z epoki Gierka.

SPICHALSKI *Bezdech* Andrzeja Barta w Teatrze Telewizji.

STANKIEWICZ-PODHORECKA *Miłość na Krymie* Sławomira Mrożka. Spektakl T. Narodowego z 2007 roku w reż. Jerzego Jarockiego obecnie na potrzeby Teatru Telewizji wyreżyserował Jan Englert.

WAKAR Teatr TV – *Skutki uboczne* Petra Zelenki w reż. Leszka Dawida; Teatr PR – *Andy* Krzysztofa Czeczota w reżyserii autora.

ZAŁEWSKA *Udręka życia* Hanocha Levina w reż. Jana Englerta; *Miłość na Krymie* Mrożka w reż. Jerzego Jarockiego; *Skutki uboczne* Petra Zelenki w reż. Leszka Dawida.

NAJLEPSZE PRZEDSTAWIENIE TEATRU ALTERNATYWNEGO

CIEŚLAK *Lód* Konstantina Bogolomowa.

DREWNIAK Monodramy offowe przejęte przez krakowskie teatry: *Kredyt zaufania* w wykonaniu Izy Kały w KTO i *Jasiński* w wykonaniu Michała Majnicza w Starym T. w Krakowie.

KOPCIŃSKI *Armine, Sister* Teatru ZAR z Wrocławia.

KOWALSKA *Podłoga* – *The Floor*, reż. Włodzimierz Chomiak, T. Ad Spectatores we Wrocławiu. Nie mam pewności, czy to spektakl najlepszy – w końcu off jest jak studnia bez dna – lecz godny uwagi ze względu na wynalazek formalny. Włodzimierz Chomiak wymyślił nowy sposób istnienia człowieka w przestrzeni – aktora reliefowego. Warto zobaczyć, jak ciało, przyklejone do podłogi, pokonuje siłę grawitacji.

KYZIOŁ *Projekt Wielkopolska: Rewolucje* samorządu województwa wielkopolskiego i Agaty Siwiak; *Serdeczny* Krzysztofa Szekalskiego, reż. Aleksandra Jakubczak, T. Ósmego Dnia w Poznaniu.

21

22

MAJCHROWSKI Po pierwsze, cały pakiet przedstawień X edycji Festiwalu Mandala we Wrocławiu (można było zobaczyć między innymi rzadko pokazywane performanse Agaty Maszkiewicz czy Agaty Siniarskiej). Po drugie, ogólnopolska akcja czytania sztuki *Golgota Picnic*.

SIERADZKI *Błazenada* Konrada Dulkowskiego w T. TrzyRzecz w Białymstoku; *Tajemniczy klient* Igora Gorzkowskiego w Studiu Teatralnym Koło (ale czy to jeszcze alternatywa?).

SOSZYŃSKI *Terry Pratchett. Nauki społeczne*, Komuna// Warszawa.

STANKIEWICZ-PODHORECKA Wszystkie spektakle z aktualnego repertuaru T. Nie Teraz z Tarnowa założonego i doskonale prowadzonego pod prąd dyktatowi poprawności politycznej przez niestrudzonego Tomasza Antoniego Żaka.

WAKAR *Szapocznikow. Stan nieważkości / No gravity*.

ZALEWSKA *Dziady* Mickiewicza w reż. Radosława Rychcika w T. No-wym w Poznaniu – popkulturowe odczytanie arcydzieła.

NAJCIEKAWSZA KSIĄŻKA O TEATRZE

CIEŚLAK Grzegorz Niziołek, *Polski teatr Zagłady*.

DREWNIAK Elżbieta Baniewicz, *Dymna*. Ze względu na ładne czarno-białe fotografie w środku.

KOPCIŃSKI *Polski teatr Zagłady* Grzegorza Niziołka; *Aktorstwo polskie. Generacje* Beaty Guzczalskiej.

KOŚCIELNIAK Grzegorz Niziołek, *Polski teatr Zagłady* (Instytut Teatralny im. Zbigniewa Raszewskiego i Wydawnictwo Krytyki Politycznej w Warszawie).

KOWALSKA Grzegorz Niziołek, *Polski teatr Zagłady*; Mirosław Kocur, *Źródła teatru*; Piotr Rudzki, *Witkacy na scenach PRL-u*.

MAJCHEREK *Kto ma mieć pomysły?* Jerzego Koeniga.

MAJCHROWSKI *Polski teatr Zagłady* Grzegorza Niziołka; *Spotkania z Jerzym Grotowskim* Zbigniewa Osińskiego.

MROZEK Grzegorz Niziołek, *Polski teatr Zagłady* (Instytut Teatralny im. Raszewskiego / Wydawnictwo Krytyki Politycznej) – erudycyjne, odważne i odkrywczе spojrzenie na polską scenę ostatnich siedmiu dekad. Książka oparta na imponującej pracy badawczej i idąca nieraz wbrew dotychczasowym rozpoznaniom. Szeroko oddziała nie tylko w naszym kraju.

PIEKUTOWA Jerzy Grzegorzewski, *Warjacje. Scenariusze autorskie z lat 1978–1991* w oprac. Ewy Bułhak i Mateusza Żurawskiego. Pionierska próba teatralnej rekonstrukcji (archeologia teatru?) nie tylko po to, by zachować w gablocie, ale przede wszystkim po to, by utrzymać żywe w kulturowym obiegu.

SIERADZKI Grzegorz Niziołek, *Polski teatr Zagłady*, Instytut Teatralny im. Raszewskiego / Wydawnictwo Krytyki Politycznej, Warszawa 2013; Beata Guzczalska, *Aktorstwo polskie. Generacje*, Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna w Krakowie, Kraków 2014.

SOSZYŃSKI Grzegorz Niziołek, *Polski teatr Zagłady*.

SPICHALSKI Irena Górka, *Literatura na próbę. Między literaturą a komentarzem: Różewicz – Witkacy – Kantor*, Poznań 2013.

STANKIEWICZ-PODHORECKA Kazimierz Braun, *Mój teatr Norwida*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego 2014. Napisana piękną polszczyzną książka ukazuje drogę prof. Kazimierza Brauna do wielkiej fascynacji Norwidem, z czego rodziły się przedstawienia, o których wspominają w książce teatrologi, norwidolodzy. Niezwykle cenne kompendium.

WAKAR *Aktorstwo polskie. Generacje* Beaty Guzczalskiej.

ZALEWSKA *Polski teatr Zagłady* Grzegorza Niziołka; *Aktorstwo polskie. Generacje* Beaty Guzczalskiej; *Teatr w krainie utopii* Małgorzaty Leyko; *Kto ma mieć pomysły?* Jerzego Koeniga.

NAJWIĘKSZY SKANDAL SEZONU (ODPOWIEDŹ MOŻE OBEJMOWAĆ ZJAWISKA ARTYSTYCZNE I POZAARTYSTYCZNE)

CIEŚLAK Zaoczne, pozbawione podstawowej wiedzy o spektaklach kwalifikowanie przedstawień do ideologicznej rozróby, co pokazały wypadki związane z *Do Damaszku* czy *Golgotą Picnic*. Ręce precz od teatru! Idioci do nauki!

DREWNIAK Powinienem napisać jak wszyscy, że zgrozą przejmowały mnie demonstracje przeciwko *Golgocie Picnic*. Ale nominuję... siebie. Byłem prawie codziennie w teatrze, a i tak umknęło mi z czternaście ważnych spektakli. Nie nadążam... Starość, panie dzieju, starość...

KOPCIŃSKI Oczywiście odwołanie *Golgoty Picnic*. W konserwatywnym Poznaniu, gdzie niektórzy katolicy są bardziej papiescy od papieża (tego, którego niektórzy tamtejsi artyści nazywają ch...), Festiwal Malta zradikalizował swój przekaz i w końcu doszło do zderzenia. W otwartym

24

starcu Biskup w kibolskim kordonie wygrał z Dyrektorem i jego hipsterskim zespołem. Nie podoba mi się to, bo jakoś nie mogę w kibolach dostrzec zastępów anielskich... Pocięsam się jednak, że zwycięstwo purpurata było pyrrusowe, bo o spektaklu artysty, który niedawno męczył na scenie chomiki, a teraz rozprawia się z chrześcijaństwem, dowiedziała się cała Polska.

KOŚCIELNIK Odwołanie premiery spektaklu *Nie-Boska komedia. Szczątki* w reż. Olivera Frlijcia przez dyrektację Starego T. w Krakowie oraz spektaklu *Golgota Picnic* w reż. Rodriga Garcii przez dyrektację Festiwalu Malta w Poznaniu.

KOWALSKA Skandali był dostatek, więc powiem o zdziwieniu: coraz mniej współczesnej dramaturgii obcej na scenach. Trochę szkoda.

KYZIOŁ Wybór oczywisty: skandaliczna rejterada świeckiego państwa w obliczu koalicji Kościoła i kibolstwa, czyli odwołane pokazy spektaklu *Golgota Picnic* podczas Malta Festival Poznań.

MAJCHEREK Może nie tyle skandal, co zjawisko kuriozalnych w gruncie rzeczy protestów przeciwko teatrowi (*Golgota Picnic* na Malcie, Stary T. w Krakowie). Protesty same w sobie nie byłyby może złe, gdyby nie ich agresywny charakter, podyktowany walką ideologiczną. Paradoxs konfliktów polegał również na tym, że trzeba było występować w obronie teatru i jego prawa do wolności, nie mając może wielkiego przekonania do utworów, które stały się przedmiotem awantur.

MAJCHROWSKI Do wyboru, do koloru... Dla jednych: „Wynocha!”, dla drugich: zalecenie policji w sprawie „zmiany terminu i miejsca spektaklu z uwagi na znaczne zagrożenie dla bezpieczeństwa publicznego”.

MROZEK (Auto)cenzura w teatrze, odwoływanie spektakli z przyczyn politycznych, z powoływaniem się na „względy bezpieczeństwa”. Czyli:

Narodowy Stary Teatr w Krakowie i *Nie-Boska komedia. Szczątki* Olivera Frlijcia oraz Malta w Poznaniu i *Golgota Picnic* Rodriga Garcii plus wiele pomniejszych przypadków. W ostatnim roku napisałem o tym dziesiątki stron, nie będę się powtarzać.

PIEKUTOWA Nie ma skandali, są tylko kelnerzy. I patrioci.

SIERADZKI Odwołanie *Golgoty Picnic* na Malcie. I wcale nie o Rodriga Garcie chodzi. Wara ideologom, moralistom, arcybiskupom i kibolom od wtrącania się w to, co wolny człowiek może, a czego nie może oglądać w teatrze z własnej woli i za własne pieniądze. Nie akceptują – niech nie przychodzą. Przyjdą i ich obrazi – niech protestują, nawet bardzo ostro. Nawet w trakcie albo po. Ale nie przed i w żadnym razie nie w trybie żądania cenzury prewencyjnej.

SOSZYŃSKI Oczywiście odwołanie *Nie-Boskiej komedii...* w reż. Olivera Frlijcia przez dyrektację Starego T. w Krakowie w listopadzie 2013 roku. To niebezpieczny precedens, na którego efekty nie trzeba było długo czekać – w czerwcu tego roku w podobnej atmosferze gróźb środowisk radykalnie nacjonalistycznych sprzymierzonych z Kościołem katolickim odwołano *Golgotę Picnic* Rodriga Garcii na Festiwalu Malta w Poznaniu.

SPICHALSKI Odwołanie *Golgoty Picnic* – przy czym skandalem jest nie samo odwołanie spektaklu, ale ujawniające się dzięki niemu nastawienie niektórych protestujących, jak i obrońców przedstawienia. Przypadki ewidentnego zaciętrzewienia pojawiają się bowiem po obu stronach barykady.

STANKIEWICZ-PODHORECKA Zaproszenie przez Michała Merczyńskiego spektaklu *Golgota Picnic*, który jest zaprzeczeniem sztuki i jakiegokolwiek wartości. Prezentuje bluźniercze i pełne dewiacji sceny posługujące się wulgaryzmami i pornograficznym obrazem mającym ośmieszyć, zdeprecjonować i u seksualnić mękę Jezusa Chrystusa na krzyżu. Spektakl ma silne zaplecze ideologiczne, wynikające z lewicowych przekonań Rodriga Garcii. Mamy więc do czynienia nie ze zjawiskiem teatralnym, artystycznym, lecz z propagandą polityczną; Instytut Teatralny, wzywając do prezentacji *Golgoty Picnic* w całej Polsce, opowiedział się wyłącznie po jednej, lewicowo-liberalnej stronie. A przecież jest instytucją państwową utrzymywaną z budżetu państwowego, a nie partyjną. Tak mi się wydaje; groźby minister kultury, lanserki *Golgoty Picnic*, Małgorzaty Omilanowskiej, że nie dopuści, by ktokolwiek podniósł rękę na wolność artystów. Brak słów...

WAKAR Odwołanie spektaklu *Golgota Picnic* na Malta Festival i wszystko, co wydarzyło się potem.

ZAŁEWSKA Lepiej by się stało, gdybyśmy mogli obejrzeć *Golgotę Picnic*, a potem albo w trakcie spektaklu wyrazić swój stosunek do utworu, a nawet go potępić. Wojny kulturowej, jaka kryje się za ostrą reakcją i jednych, i drugich, nie unikniemy, ale możemy próbować się porozumieć. Inicjatywa powinna wyjść od tych, którzy robią teatr, bo po drugiej stronie jest publiczność. Fakt, że coraz częściej dochodzi do jej protestów w teatrach i galeriach, wynika nie tylko z niezrozumienia języka nowej sztuki, ale i z braku akceptacji dla faktu, że stała się ona potężnym orężem ideologicznym. Artyści coraz częściej występują nie tyle w obronie wartości, a z ideologicznym postulatem. Trudno się dziwić, że widzowie protestują, jeśli myślą o świecie inaczej. ■

23 | *Błkitny ptak*, reż. Łukasz Zaleski, Teatr im. Wojciecha Bogusławskiego w Kaliszu; fot. Piotr St. Walendowski

24 | *Iwona, księżniczka Burgunda*, reż. Agata Duda-Gracz, Teatr im. Stefana Jaracza w Łodzi; fot. Greg Noo-Wak